

SUDARYTOJO ŽODIS

Šis *Problemu* numeris skiriamas aptarti kūno ir technologijų santykiui. Visuomenės pokyčiai suponuoja ir žmogaus kūno sampratos pokyčius. Ir atvirkščiai: požiūris į žmogaus kūną atspindi visuomenės raidos tendencijas. Šiuolaikinėje visuomenėje žmogaus kūnas tampa svarbia reklama, šiuolaikinį meną, televizijos kultūrą apimančios populiariosios kultūros tema. Taip iškyla idealaus kūno vaizdinys, kuris veikia mūsų gyvenseną. Maža to, kūnas įtraukiamas į suprekinimo ir suišteklinimo strategijas, kur jis tampa prekinį-piniginių santykių veiksmu ir agentu. Technologijų plėtra nukreipta į žmogaus kūno pavadavimą ir protezavimą. Medicinos ir informacinėmis technologijomis siekiama praplėsti kūno organų funkcijas arba apskritai juos pakeisti. Čia kyla klausimas, ar šios technologijos neprisideda prie kūno organų atrofavimo.

Taigi kūnas, jo vaizdavimas ir traktavimas neatsiejamas nuo pokyčių visuomenėje. Šia prasme žmogaus kūnas vertintinas kaip socialinis reiškinys, kaip visuomenės pjūvis, padedantis suprasti gyvenamojo pasaulio pokyčius.

Bet kurie visuomenės pokyčiai – tęstiniai. Tai mūsų mąstymo ir pasaulio vaizdo kismo dalis. Todėl kūno ir technologijų santykio klausimas verčia atsigręžti į sąvokų *bios*, *logos*, *technė* kilmę ir prasmes.

Straipsnių autoriai nagrinėja šias sąvokas kaip egzistencinio mąstymo priemones (T. Kačerauskas), atskleidžia kūno ir mąstymo sąsajas (A. Mickevičius, J. Dagys), analizuoja jo etinius aspektus (J. Dagys), nagrinėja kūno vietą vartojimo visuomenėje (V. Rubavičius, J. Černevičiūtė, A. Mickevičius), parodo jo vaizdavimą (J. Baranova, J. Lavrinec)

ir konstravimo galimybes, individą suvokia kaip socialinių kūnų mazgą (R. Ginevičius, T. Kačerauskas).

Pirmosios rubrikos (*Kūno vaizdas ir egzistencija*) straipsnius sieja dėmesys egzistencinėms problemoms. J. Baranova straipsnyje *Aklumo fenomenas ir rankos judesys* kelia klausimą, kaip perteikiama aklumo patirtis grafikoje, ieško paralelės tarp aklojo ir dailininko, tapančio autoportretą. T. Kačerauskas straipsnyje graikišku pavadinimu *Bios-technė-logos* etimologiškai ir egzistenciškai nagrinėja antikines sąvokas *bios*, *technė*, *logos*. Į kūną žvelgiama kaip į dvasinės aplinkos sandą, reikalingą gyvenimo technikos – tekstų tam tikruose kontekstuose kūrimo meno. J. Lavrinec, pratęsdama J. Baranovos nagrinėtą vizualumo temą, savo straipsnyje „*Nežinau, kaip paveikti savo odą iš vidaus*“ (*kūniškasis autonaratyvo aspektas*) iškelia reprezentacijos klausimą. „Technologijoms“ (fotokamerai ir kino kamerai) autorė skiria katalizatoriaus vaidmenį reprezentuojant kūnišką patyrimą. R. Ginevičius su bendraautoriumi straipsnyje *Socialiniai kūnai ir individo tapatumas veikiant technė ir logos* grąžina prie egzistencijos kūrimo socialinėje aplinkoje temos. Autoriai kalba apie tampantį individą kaip įvairių socialinių kūnų sąryšio mazgą. Šis straipsnis siejasi su antrosios rubrikos temomis. Pirmąją rubriką baigia J. Dagys straipsniu apie sąmonės ir kūno bei valios laisvės santykį (*Sąmonės ir kūno santykio problema ir libertarianė valios laisvė*). Į šiuos egzistencinius klausimus žvelgiama iš kitos – fizikalizmo – perspektyvos.

Antrosios rubrikos (*Kūno konstravimas vartojimo visuomenėje*) straipsniuose kalbama

apie kūno vietą ir vaidmenį vartojimo visuomenėje. V. Rubavičius straipsnyje *Gundymas nemirtingumu: kūnas kaip prekė ir išteklius* teigia, kad kūnas tapo kultūros ekonomikos vaizdinių generatoriumi, tai esą žymi naują kapitalizmo raidos stadiją plečiantis informacinei genetinei ekspansijai. J. Černevičiūtė straipsnyje *Kūnas vartojimo kultūroje: postmodernizmas, vartojimas, kūnas kaip prekė* pabrėžia, kad kūno įvaizdžiai tampa ne tik kultūrinio kapitalo indikatoriumi, bet ir hedonistinių praktikų lauku. A. Mickevičius paskuti-

niame šio numerio straipsnyje *G. Deleuze: kūniškoji mnemonika ir socialinės geismo mašinos* išskleidžia sąvokų „kūnas be organų“ ir „geismo mašinos“ prasmes ir sąveikas. Autorius parodo, kaip šios sąvokos gali būti taikomos socialinės tikrovės analizei.

Šis numeris išaugo iš konferencijos (*Kūnas ir technologijos*), aprašytos paskutiniame rašinyje (*Apie „Kūną ir technologijas“ technikos universitete*). Neatsitiktinai ši konferencija, sutelkusi Lietuvos filosofus, vyko Vilniaus Gedimino technikos universitete.

Tomas Kačerauskas

EDITOR'S INTRODUCTION

The current issue of the "Problems" deals with the relationship between body and technologies. The social changes suppose the changes of human body's understanding. The attitudes towards human body mirror the tendencies of social development, as well. The human body becomes an important theme of pop-culture, including advertising, contemporary art, and TV culture. In this way raises an image of the ideal body that influences our life. In addition to that, the body is included into the strategies of commodifying and re-sourcifying, where it becomes a factor and an agent of commodity-monetary relationship. Development of the technologies is directed to body's substitution and prosthesis. The medical and information technologies help to extend the functions of body's organs or to substitute their at all. Here a question arises if these technologies do not help to atrophy body's organs.

So body, its imagination and treatment are not separated from the social changes. In this sense body is to be value as a social phenomenon, as a social section that helps to understand the changes of living world.

Every social change is continuous. It is a part of our thought's and world-view's change. Therefore the question of relationship between body and technologies leads to the origin and senses of the concepts *bios*, *logos*, *technē*.

The authors of the articles analyze mentioned concepts as the means of existential thinking (T. Kačerauskas), reveal the interconnections between body and thought (A. Mickevičius, J. Dagys), analyze the body's

place in the consumer society (V. Rubavičius, J. Černevičiūtė, A. Mickevičius), show the possibility of its imagination and construction (J. Baranova, J. Lavrinec), treat an individual as the knot of social bodies (R. Ginevičius, T. Kačerauskas).

The articles of the first rubric (*Image of the Body and Existence*) are connected by attention to the existential problems. In her article *The Phenomenon of Blindness and the Movement of Hand* J. Baranova raises the question how a phenomenon of blindness has been expressed in the works of the graphic art, looks for the parallel between a blind and an artist painting the self-portrait. In his article with Greek title *Bios-technē-logos* T. Kačerauskas analyses the antique notions *bios*, *technē*, and *logos* in both etymological and existential ways. The author treats the body as a component of the spiritual environment while it needs the life-technique, i.e. an art of texts' creation in the particular contexts. In her article *"I Don't Know How to Work upon My Skin from Within"* (a *Bodily Aspect of Self-Narration*) J. Lavrinec following the topic analyzed by J. Baranova arises the question of representation. The author attributes to the "technologies" (camera) the role of a catalyst during the representation of bodily experience. In the article *Social Bodies and Identity of an Individual under the Influence of Technē and Logos* R. Ginevičius with his co-author return to the topic of existential creation in the social environment. The authors are discussing the becoming individual as a knot of different social bodies. This article correlates with the topics of the second rubric. The first rubric

finishes J. Dagys with his article on relation between body-mind and freedom (*The Mind-body Problem and Libertarian Freedom of the Will*). These existential questions are concerning here within the other (physicalist) framework.

The article of the second rubric (*Constructing Body in the Consumer Society*) deals with the place and role of body in the consuming society. In his article *Temptation by Immortality: Body as a Commodity and Resource* V. Rubavičius maintains that body has become a generator of cultural economics' images, it signifies a new stage of capitalism' development under the forces of an expansion which may be called a genetic colonization. In her article *Body in Consumer Culture: Post-modernism, Consumption and Body as a Com-*

modity J. Černevičiūtė continues the theme of commodification. The author stresses that the images of the body become not only an indicator of cultural capital, but also a space of hedonistic practises. In the last article of this issue *G. Deleuze: Bodily Mnemonics and Social Desire-Machines* A. Mickevičius develops the meanings and the interconnections of the notions "body without organs" and "desiring machines". The author shows how these notions can serve analysing the social reality.

The issue grew out of the ideas discussed at the conference (*Body and Technologies*) described in very last essay (*On "Body and technologies" in a Technical University*). The conference proceeded not by accident in Vilnius Gediminas Technical University.

Tomas Kačerauskas